

Keňa, Tanzánie a Zanzibar

Text a foto: Milan Bučík

Motto: Když uvidíte ve stínu akácií zapadat slunce nad africkou savanou, ten zážitek vás tak ohromí, že až do smrti budete toužit znovu se do této divočiny vracet.

Když jsem před pár lety do východní Afriky přijel poprvé, hodně jsem se těšil, ale skutečnost výrazně překonala má očekávání a zdejší zážitky zůstanou již navždy v mém srdci.

Po pádu železné opony se nám všem svět plně otevřel a můžeme svobodně cestovat skoro kamkoliv, kde si zamaneme. Byť v současnosti v době covidové to úplně neplatí, ale věřím, že to brzy pomine. Znalý cestovatel většinou ví kam chce jet a co tam chce vidět a připraví se na cestu. Když chce vidět gorily pojede jenom do Ugandy a pokud je milovníkem nejružnějších domorodých etnik, tak navštíví Etiopii. A pokud ho zajímá safari, tak nejede do Florencie, ale do Keni a Tanzánie, kde jsou nejkrásnější místa s divokou zvěří na světě. A kdo je jednou navštíví, tak už ho až na výjimky nikdy neuspokojí safari parky v zemích mimo jižní a východní Afriku. Takovou různorodost, množství velkých savců a predátorů a velká (na Serengetti až tisícíhlavá) stáda antilop, zeber a pakoňů, nevidíte nikde jinde na světě.

Naše malá skupinka zahájila tuto cestovní anabázi přiletem do keňské metropole Nairobi. Město leží blízko rovníku, ale vzhledem k vysoké nadmořské výšce je zde celoročně docela příjemné klima. Povinnou zastávkou je návštěva Kenyatta conference center, výškové budově

pojmenované po prvním prezidentovi a muži, který přivedl zemi k nezávislosti. Budova má již několik desítek let od postavení a na její údržbě je to znát. Kliku u dveří, která zde upadla před dvaceti lety, stále nestihl nikdo opravit. Ale kvůli klice jsme sem nepřijeli. K turisticky navštěvovaným místům ve městě patří památník u americké ambasády, kde islámští radikálové provedli před lety atentát na diplomaty a zaměstnance.

Kdo by neznal oskarový film *Vzpomínky na Afriku* s Meryl Streep a Robertem Redfordem? Můžete si ho připomenout v muzeu Karen Blixenové, *Dánky*, která zde žila a napsala tuto světoznámou knihu, která byla následně zfilmována. Dům s pěknou zahradou a původními kulisami a řadou dobových rekvizit je na kraji Nairobi a patří k navštěvovaným místům. Kdo se díval pozorně film všimne si i trenýrek visících na stěně, které zde zůstaly jako vzpomínka na Redforda. Milovníkům gastronomie doporučuji navštívit restauraci *Carnivare*, kde můžete ochutnat nejrůznější exotickou zvěřinu a zapít ji skvělým většinou jihoafrickým vínem. Můžete jíst tak dlouho, dokud chcete a můžete, a když už to nejde, necháte svou malou vlaječku na stole jednoduše spadnout nebo ji položíte a číšník už nosí jen vašim sousedům.

Opustili jsme ráno Nairobi a před námi byl skoro celodenní přesun minibusem do Arushe v Tanzánii, která je ideálním výchozím bodem pro cesty do zdejších světoznámých safari parků. Čekalo nás více než šest hodin cesty po prašných a kamenitých cestách suchou vnitrozemskou náhorní plošinou se zajímavými výhledy do okolí. V této části Afriky, mimo velká města, asfaltku skoro nevidíte, když tak maximálně pár kilometrů na cestě z letiště do metropole. V Keni a zejména v Tanzánii je podmínkou vstupu do většiny oblastí platný

mezinárodní očkovací průkaz. Nic jsme nepodcenili a náš starý známý doktor Strakrle z brněnské cestovní medicíny nás dobře připravil. Pár měsíců před odjezdem jsme museli mít povinné očkování na tolik nemocí jako nikdy v životě – žlutá zimnice, meningokok, cholera typ 1 a 2, břišní tyfus, hepatitida A a B. A samozřejmě léky proti malárii, ta se neočkuje, ale léčí i preventivně tabletami. Bere se jich několik, první asi týden před odjezdem. Pár dnů před odletem náš doktor přes světovou centrálu cestovní medicíny ještě zjistil, že blízském Súdánu se vyskytl nový typ cholery, ale nakonec nás uklidnil konstatováním, že je to přece jenom trochu bokem od hlavních cílů naší cesty. Na hraničním přechodu Namanga už na nás čekali vojáci a vše pečlivě kontrolovali – hlavně platné vízum a očkovací průkaz. Naštěstí v Africe se některé věci berou jinak než v Evropě a tak, když jeden z kolegů očkovací průkaz neměl nebo ho ztratil, mohl se „vykoupit“ dvacetidolarovkou vsunutou pohraničnickovi do kapsy, který ho pustil a ještě mu zamával. A přitom si asi říkal: „Je to tvůj život a tvoje věc. Když mi zaplatíš, nemám problém, abych tě pustil dál.“

Samostatným fenoménem je typická dálková africká cesta v této části kontinentu. Je prašná, hlinito kamenitá a velmi nerovná. Zejména v době dešťů, kdy je rozměklá, se její nerovnosti a díry výrazně zvětšují. Při našich cestách, kdy jsme zde projeli stovky kilometrů, jsme viděli, že průměrné stáří zdejšího vozového parku je dvacet a více let. Když jedete od pobřeží směrem k Viktoriinu jezeru, tak podél cesty vidíte desítky starých vraků, dosloužilých aut osobních nebo nákladních, které v pustině jejich majitelé dávno opustili a někdo komu zavazely v cestě, je akorát odtáhl ze silnice pryč. Jediná silniční údržba, která se zde dělá, je silný „pásák“ s velkou radlicí, který jede někdy i před vámi a ty největší díry se snaží zahrnovat. Dominantním pocitem z těchto cest je nekonečné drncání. V poslední době se začínají budovat nové příjezdové asfaltové cesty do nejnavštěvovanějších národních parků.

Celá východní a jižní Afrika má zajímavou historii a koloniální minulost. Když se soustředíme jen ta tu nejnovější, tak množství původních domorodých kmenů a etnik čelilo expanzi Arabů a nástupu islámu v této oblasti. S Vasco de Gamou a jeho následovníky přišla éra portugalských mořeplavců, kteří si při svých cestách hlavně do Indie zřizovali v této oblasti zásobovací stanice a pevnosti, kde mohly kotvit jejich lodě. Pozůstatky jedné z největších je možné vidět například v keňské Mombase. Osmnácté a devatenácté století bylo dominantně v této oblasti pod britskou koloniální nadvládou. Ta byla naštěstí na tu dobu relativně osvícená, ukončila brzy zdejší obchod s otroky, nastolila pevný právní řád, byla nábožensky většinou tolerantní, podporovala obchodní výměnu a i po získání nezávislosti většinou ve druhé polovině dvacátého století, zde po Britech zůstaly krásné botanické

zahrady, knihovny, viktoriánská architektura a pár golfových hřišť. Svou chvíli slávy v této oblasti si zde užilo i Vilémovo císařské Německo, které se zde snažilo dohnat své koloniální zpoždění proti Francii a Británii. Mělo zde svou Tanganiku (Německou východní Afriku), která byla úzkým pruhem země (Caprivi s délkou necelých pět set a šířkou nejvíce osmdesát kilometrů) přes celou šíři kontinentu spojena s Německou západní Afrikou (po porážce Německa v první světové válce přešla pod správu JAR jako Jihozápadní Afrika a po získání nezávislosti se stala dnešní Namibií. Toto německé dědictví v podobě zdejších přistěhovalců, na Afriku neskutečné disciplíny, pořádku a čistoty můžete dodnes vidět hlavně v Namibii, kde vám i dnes třeba ve Swakopmundu německy mluvící hospodský načepuje orosený „Weissbier“ a pozdraví vás „Grüss Gott“. A to vše v lokále na ulici se schizofrenním názvem „Bahnhofstreet“. Dnešní Tanzánie je mixem islámu a křesťanství a zahrnuje území bývalé Tanganiky a islámského sultanátu na Zanzibaru.

Jazykem typickým pro celou oblast východní a jižní Afriky se stala swahilština (Kiswahili). Vyvinula se jako nezbytný společný komunikační prostředek mezi místními domorodými kmeny hovořícím většinou různými jazyky (hlavně Bantu) a dále Araby, Portugalci, Brity, Peršany a Indy. Uvádí se, že jazyk je nejméně devět set let starý a počet lidí, kteří jím hovoří neustále roste. Dnes je swahilština kromě angličtiny i oficiálním úředním jazykem v Tanzánii, Keni a Ugandě.

Dorazili jsme do Arushe, asi půlmilionového centra severní Tanzánie, která je ideálním výchozím bodem pro cesty do řady zdejších přírodních rezervací. Zejména do Ngoro Ngoro a Serengetti, které osobně považuji za dvě nejlepší safari rezervace na světě. Je zde malé letiště, pár dobrých hotelů a je to optimální místo pro nákup zásob pro vícedenní pobyt v divočině pro malé i větší výpravy. Můžete si zde najmout i svého průvodce – rangersa – který se o vás bude starat během celého dalšího pobytu. I naše asi dvacetičlenná výprava s naší průvodkyní Hankou se zde rozdělila do pěti velkých džípů s otevřeným stropem a vlastním domorodým průvodcem a řidičem současně. My jsme „vyfasovali“ sympatáka Omara.

Arusha je jinak příliš nezajímavé africké provinční město. Je zde na místě větší obezřetnost zejména na místech s větší koncentrací lidí jako na tržištích apod. Jeli jsme velmi pomalu naším malým autobusem centrem a okolo bylo plno lidí. Kolegyně natáčela přes otevřené okénko a ruce s kamerou měla vystrčené mimo vůz. Než se nadála, tak jí někdo z kolemjdoucích kameru vytrhl a zmizel v davu. Bylo nemožné s tím cokoliv udělat. Bylo to tak rychlé, nečekané a zručné, že si jsem jist, že to ten neznámý lapka určitě nedělal poprvé.

Ráno jsme měli brzy budíček, naskákali jsme do našich džípů a v čele s Omarem jsme vyrazili vstříc našemu dalšímu dobrodružství. Čekaly na nás národní parky Lake Manyara, Ngoro Ngoro a Serengetti. Celkem čtyři plné dny v džípech na safari, z toho dva dny na největší Serengeti, které je větší než celá Morava. A další zajímavé zážitky na naší mnohasetkilometrové cestě.

Nedaleko od Arushe podél hranice s Keňou se nachází několik dalších známých a navštěvovaných parků jako Tsavo, Amboseli, Tarangire, Masai Mara a další. Necelých sto kilometrů od města se nachází národní park a stejnojmenná nejvyšší hora Afriky – Kilimandžáro s vrcholkem téměř šest kilometrů vysokým. Její zasněžený vrcholek je vidět na vzdálenost mnoha desítek kilometrů. Její zdolání je cílem řady horských výprav. Na vše je potřeba být dobře připraven, ale my jsme měli tentokrát jiné cíle. Můj známý Miro Caban, bývalý žilinský volejbalista a horolezec, dnes vinař z Hustopečí, který zdolal Mt Everest a jako jeden z mála (když se mu to povedlo, tak byl po Messnerovi druhý na světě) i všechny nejvyšší hory všech světadílů, mi vyprávěl jak občas vedl malé výpravy ambiciózních Čechů, kteří toužili dostat se až na vrchol. Pro úspěch musíte mít několik předpokladů. Samozřejmě dobrou kondici, kterou musíte před cestou podpořit ještě intenzívním tréninkem. Dále genetickou schopnost svého těla snášet vyšší nadmořskou výšku. To buď máte od svých předků nebo ne a většinou s tím už nic nenaděláte. A paradoxně ani tolik nezáleží jestli jste mladý nebo starší, fyzicky „nadupaný“ nebo jen průměrný. A za třetí musíte respektovat základní aklimatizační pravidlo – a to je aspoň jeden den výstupu na jeden kilometr výšky. Nikdy byste neměli jít nahoru rychleji. Miro vždycky říkal, že si své adepty vždy vyzkoušel co vydrží a to na Mount Kenya, asi o kilometr nižší nejvyšší hora v Keni a druhá v Africe.

A pak si skupinu rozdělil na ty co půjdou a ty druhé, které nahoru nepustil. Na Kilimandžáro se normálně leze několik dnů a cesta představuje šroubovici. Takže, když má někdo problém, nestačí fyzicky nebo dostane výškovou nemoc, normálně stačí sejít o pár metrů níže a jinou cestou sejít na druhou stranu hory a odtud pokračovat zpátky domů. Tak se to prý kdysi stalo i Martině Navrátilové. Nejsem žádný horolezec, ale loni jsme šli v Ekvádoru na šestitisícovou sopku Cotopaxi jen asi z výšky kolem čtyři tisíce metrů z náhorní plošiny na sedlo a dostali se až do výšky 4860 metrů. Předtím jsme ale už pár dnů v Quitu a okolí lezli trochu do kopců a tak jsme to snesli docela dobře. Jednou jsme ale v Peru letěli z přístavní Limy do Cuzca (asi tři tisíce sedm set metrů nad mořem) a hned po příletu nám dělalo problém doklopýtat do prvního patra našeho hotelu, průvodce nás zahnal do postele a sedlo si to až zhruba další den. Byli tam s námi dva dvacetiletí sourozenci, chlapec a děvče, a těm museli další den dát i jejich matkou kyslíkovou masku. Takže pokud jste v takové výšce (myslím nad čtyři tisíce metrů) nikdy nebyli, nikdy nevíte co to s vámi může udělat. Standardní výbavou zdejších turistických minibusů je aparatura pro podávání kyslíku projíždějícím turistům. Není řídkým jevem, když zahraniční turista skončí ve zdejší nemocnici.

Naším prvním cílem po odjezdu z Arushe byl národní park Manyara rozkládající se okolo stejnojmenného jezera. Dříve oblíbená lovecká rezervace, dnes zastávka skupin turistů mířících směrem k Viktoriinmu jezeru a hlavně do Ngoro Ngoro a Serengeti. Odlišuje se od většinou vyprahlé africké krajiny, jezero i spousta podzemní vody, potoky a říčky s velice čistou vodou daly vyrůst deštnému pralesu mohutných stromů – mimo jiné zde uvidíte veliké žluté fíkovníky, salámové stromy i obrovské mahagonovníky. Běžně na turistických i lesních cestách i v blízkosti ubytovacích lodgí můžete potkávat slony, paviány, kočkodany, nejrůznější druhy antilop i pakoně. Žije zde poměrně hodně stromových lvů a levhartů, ale jsou hodně ostražití a je vzácné je vidět. Z verandy naší Wildlife lodge, kde jsme přenocovali, jsme se bavili hlavně pozorováním skupin paviánů a kočkodanů, které naprosto bezstarostně se spoustou mláďat dováděly v naší bezprostřední blízkosti. Naše oči byly přitahovány spoustou nejrůznějších barevných květin, převládala červená barva. Množství zdejší vody vytváří dobré podmínky pro život hrochů, nejvíce jich zde uvidíte u ústí Simba river v Hroší tůni. Povalují se těsně vedle sebe ponořeni ve vodě, ze které jim trčí jenom jejich velké zívající tlamy s nemalými zuby. Stříkají kolem sebe, vyluzují nejrůznější zvuky a voda kolem nich je většinou plná jejich exkrementů. Kdyby z toho materiálu uměli Masajové dělat pálenku, jmenovala by se „hrošíkovice“. Málokdo ví, že hroch je zvíře, které má ze všech predátorů na svědomí nejvíc lidských životů na planetě. Hlavně když takový jedinec neočekávaně vystoupí z křoví a zjistí, že mezi ním a vodou někdo stojí. Potom jde často o život, hlavně u vody s nepřehlednými a hustými křovinatými porosty. Vidět stojícího hrocha nebo nedej bože skupinku na souši je velmi vzácné a někteří účastníci této vyjímečné chvílky, která se často stala jejich poslední, už neměli šanci se o tento zážitek s někým podělit.

Plni zážitků opouštíme park Manyara a míříme k místu s největší koncentrací nejen divoké zvěře na světě – Ngoro Ngoro. V masajštině to znamená „Velká díra“ a je to vlastně vyhaslý kráter sopky o průměru asi dvacet kilometrů. Nacházíme se blízko rovníku, ale je tady docela příjemně a celé místo je plné zeleně. Je to dáno hlavně naší nadmořskou výškou kolem dvou tisíc metrů. Strmé stěny kráteru a jen tři kontrolované přístupové cesty do parku jsou vstupem do uzavřeného prostoru, který je rájem divoké zvěře.

Pár set metrů před příjezdem do našeho dalšího působiště začínáme na příjezdové cestě k hotelu registrovat visící černé vlajky na žerdích. Je to známka toho, jak nám vysvětluje Omar, že se blížíme do oblasti s výskytem mouchy bodalky tse-tse, která způsobuje u lidí spavou nemoc, na kterou stále každoročně umírají tisíce lidí. Podobně decimující vliv má u dobytka jako nemoc Nagana. Divoká zvířata jsou ale proti tomuto nebezpečí imunní.

Nocujeme v pěkné Ngoro Ngoro Wildlife lodge, z jejíž terasy na hraně kráteru je krásně vidět na dno kaldery. Omar si nás hlídá, abychom se nepotulovali po okolí a šli se hned ubytovat. Africké safari parky se nacházejí na území velmi chudých států a ty nemají dost peněz na zajištění větší bezpečnosti návštěvníků. Jedinou výjimkou je Kruger park v JAR, kde jsou ubytovací a návštěvnická centra hermeticky uzavřená před divočinou za kovovými ploty pod napětím a to vždy od šesté hodiny večerní do rána. Ve zbytku Afriky to neplatí a lodge s turisty se nacházejí v drtivé většině v divočině. Uvnitř lodge a v jejím nejbližším okolí jste bezpeční, ale o trochu dál nebo po setmění večer je prostor mimo hotel plný zvuků a hemžení zvěře divokou nevyjímaje. Nechrání vás tady žádné ploty ani jiné překážky. Náš ranger Omar nám vyprávěl o příhodě asi měsíc staré, jejímž byl svědkem a která se udála na tomto místě.

Na pár dnů sem přijeli dva mladí angličtí manželé asi se čtyřletým synkem. Po příjezdu on spěchal na bar na pivo a ona se ubytovávala na pokoji a zdravila se s přáteli. Britové vychovávají zpravidla své děti k velké samostatnosti a tak si dvojice všimla, že jim chybí chlapec až více než hodinu po příjezdu a šla ho hledat. Našli ho asi sto metrů od hotelu roztrhaného leopardem. My jsem si rozumně odpustili večerní romantickou procházku a radši si na baru dali láhev dobrého červeného Pinotage.

Brzy ráno jsme vyrazili do kráteru. Nejlepší je většinou pozorovat zvěř časně ráno a k večeru, kdy se ve větších počtech schází u napajedel. Dno kaldery tvoří typická africká savana s většinou akáciovými porosty. Uvádí se, že zde žije více než třicet tisíc býložravců, z toho asi pět tisíc kaferských buvolů, které slouží kromě zeber a antilop jako hlavní potrava pro řadu lvích smeček. Normálně tady uvidíte kompletní sestavu Big Five – slona, nosorožce, buvola, lvy i vzácného leoparda. Nejsou zde krokodýli a žirafy, které nesejdou prudké svahy kráteru. Ze slonů jsou tady hlavně samci s největšími kly v Africe. U mělkého jezera Magadi, jehož hladina kolísá a které je napájeno potokem Mundi, uvidíte dle stavu vody i větší či menší hejna plameňáků. Kromě zeber, řady antilop je tady poměrně hodně hyen, servalů a šakalů, které loví menší býložravce nebo případně se živí zbytky, které ulovili lvi. Uvnitř kráteru můžete potkat i vzácného černého dvourohého nosorožce. Hrochy obojživelné nejčastěji potkáte v bažinách poblíž řady zdejších pramenů.

Skoro celý den jsme se courali parkem a zkušený Omar s námi vždy přijel tam, kde jsme něco zajímavého viděli. Měl na to vycvičené oko a zkušenosti, které nám středoevropanům chyběly. Kolem druhé hodiny odpolední jsme jeli savanou nedaleko hrany kráteru, míjeli akácie a krajinu s vyšší trávou. Najednou Omar vzrušeně přibrzdil a zastavil a ukázal místo, asi padesát metrů od nás, kde se krčil mladý lev, kterého jsme si předtím vůbec nevšimli. A kousek vedle něho střídavě leželi a plížili se hned další dva. A brzy několik dalších, všichni jako by sledovali něco na obzoru. Omar zbystril a vzrušeně ukázal na tři černé body pár set metrů od nás, ke kterým smečka obezřetně směřovala. Rychle jsme se přesunuli tím směrem a čekali jsme co se bude dít. Asi sto metrů před námi jsme uviděli skupinku tří buvolů, kteří se spokojeně pásli. To co se následně v dalších více než dvou hodinách před námi odehrálo, by mohlo vydat na několik stránek reportáže v časopise National Geographic. Viděli jsme, jak se neuvěřitelně organizovaně, snaží početná lví smečka ulovit kaferské buvoly. Buvol je velmi silné a nebezpečné zvíře a nezřídka se stane, že v takovém souboji klidně nějakého lva svými rohy nebo kopyty zabije. Lev na dospělého buvola nikdy neútočí sám, to by byl normálně bez šance, ale minimálně ve skupině čtyř až pěti jedinců. Drama, které se brzy začalo odvíjet před námi, bylo něco jako „lví maturita“ v přímém přenosu. Lvi se k buvolům přibližovali proti větru tak, aby tito nemohli cítit jejich pach. Střídali pomalou chůzi a občas zalehli do trávy, pokud měli pocit, že by mohli být zpozorováni. Bylo to asi dvanáct mladých jedinců, celou skupinu a lov evidentně řídily z povzdálí asi tři velké lvice. Dospělé samce zatím nebylo vidět, čekali až jim „mládež“ a „manželky“ připraví večeři, aby se pak mohli připojit. Mladí lvi zalehli asi padesát metrů vpředu před skupinkou buvolů, kteří stále nic netušíc spásali zdejší trávu. Další dvě lvice mezitím obešly buvoly opatrně zezadu a vynořily se asi třicet metrů za nimi. Vítr foukající směrem k buvolům k nim mezitím přinesl lví pach a ti zpozorněli a začali se neklidně rozhlížet. Ale to už se „nadháněči“ dali do pohybu a obrátily

buvoly na útěk. A ti se netušíc nic zlého vrhli rychle směrem k čekajícím mladým lvům. A začala mela. Lvi zahájili útok na všechny tři buvoly. Doráželi na ně, okusovali je a střídavě na ně naskakovali. Brzy se ale ukázalo, že jeden buvol je slabší a začíná zaostávat a tak se celá smečka soustředila jen na něho a ostatní dva nechala odběhnout. Ti se paradoxně zastavili necelých dvě sta metrů od místa stále a dlouho probíhajícího boje a začali se znovu pást. Na svého méně šťastného druhá jako by už zapomněli. Buvol neuvěřitelně dlouho více než hodinu na místě odolával, padal pod těly lvů k zemi a opět vstával a bránil se. Proti přesile ale neměl šanci. Občas zmizel ve vysoké trávě, aby znovu povstal o pár metrů dále a snažil se vyprostit. Lvi ho ale mistrně oslabovali, krev z něho unikala a bylo vidět že slábne víc a více. Co bylo ale neuvěřitelné, byl paradoxně relativní klid, který celou scénu velice dlouho provázel. Bylo názorně vidět jak takový potravinový řetězec v divočině funguje. Lvů bylo tolik, že se všichni k buvolovi najednou ani nedostali a střídavě z něho seskakovali a skoro nevzrušeně někteří chodili okolo a situaci sledovali, aby za chvíli zase vystřídali své druhy, kteří na buvola neúnavně útočili. Buvol několikrát padl k zemi, aby zase po pár minutách neuvěřitelně povstal, většinu vetřelců ze sebe setřásl. Na to, ale aby svému osudu unikl už neměl síly. Nakonec ve vysoké trávě naposledy hlasitě zachrčel a ztichl. My jsme byli zážitkem naprosto konsternováni a celý večer jsme se o ničem jiném nebyli schopni bavit. Když jste padesát metrů dlouhou dobu od takové scény, tak vás to naprosto pohltní a uvědomíte si relativitu života. Ti lvi to brali tak, jako by šli do McDonaldu na svačinu a buvol i když stále bojoval, jeho oči vypovídaly, že smířeně přijal svůj osud. A jeho dva pasoucí se bráskové nedaleko odsud i potom co to skočilo, stáli a koukali se, jakoby nikdy žádného bráchu ani neměli. I zkušený Omar, který zde ročně vede přes dvacet zpravidla týdenních výprav, byl velmi vzrušený a říkal, že takový zážitek je tady k vidění jednou za dlouhý čas. Museli jsme mu poslat i naše amatérské video a neustále se nás ptal, kdy přijedeme příště.

Pohlčení dějem jsme se trochu zdrželi a Omar musel šlápnout pořádně na plyn, abychom ve stanovenou dobu opustili brány rezervace. O těchto scénách vypovídá vytvořené asi šestiminutové video, o které se s vámi rád podělím - viz odkaz „Lví maturita na Ngoro Ngoro“ na konci tohoto povídání.

Tři cesty vedoucí do nitra sopky se otvírají ráno v šest a zavírají večer v šest hodin. Terénní džípy s návštěvníky, které se opozdí, musí zaplatit tučnou pokutu a taky riskují, že se na úzké cestě budou muset vyhýbat velkým slonům, kteří zde večer přicházejí a odcházejí.

Při přejezdu z kráteru Ngoro Ngoro do Serengeti jsme se zastavili v rokli Olduvai. V roce 1960 zde antropologové Louis a Mary Leakey objevili nejstarší kosterní pozůstatky člověka. Až do té doby byly datovány nejstarší pozůstatky hominidů, předchůdců člověka asi tak do doby sto tisíc let před našim letopočtem. Zde objevené kosterní pozůstatky časově odpovídaly době asi 1,75 mil. let před Kristem. O pár let později byly ve zdejší oblasti objeveny ještě další nálezy pozůstatků hominidů časově spadající až do doby 3,6 mil.let před n.l. Tyto objevy způsobily rozšíření dnes všeobecně přijímaného názoru, že lidstvo pochází z Afriky. Většinu těchto věcí můžete vidět ve zdejším muzeu. Velkou přírodní zajímavostí asi patnáct kilometrů odsud je obrovská pohyblivá písečná duna – za rok se posune asi o metr.

Čekalo na nás Serengeti - v masajštině znamenající „nekonečné pláně“ – pravděpodobně poslední místo na světě, kde můžete vidět mnohatisícová migrující stáda pakoňů, zeber a antilop. Představuje na východě a na jihu nedozírné otevřené pláně bez stromů a keřů, savany

pokryté vysokými akáciemi v centru a křovinatou buší na severu. Jsou zde vysoké baobaby, vedle kterých vypadá i šestimetrová žirafa jako trpaslík. Celý tento pruh země podél řeky Grumeti sahá až k Viktoriině jezeru. Je zde minimum cest a celou dobu většinou jezdíte po travnatých a hlíněných výmolovitých cestách a musíte si zvyknout na hodně drncání. Cestovní kanceláře zde vozí spoustu turistů po celý rok, ale je lepší zdejší parky navštívit mimo období dešťů, kdy je zde velká vlhkost a spousta obtěžujícího hmyzu. V tomto období je nezbytností další ruksak s repelenty. Turistům slouží spousta ubytovacích zařízení od těch nejluxusnějších lodgí až po ty skromné za docela nízké ceny. Zážitkem je i ubytování v luxusních stanech. Ocenili jsme našeho průvodce a řidiče Omara, který věděl kam nás zavést, abychom viděli co nejvíce. Znal místa výskytu lvích smeček, věděl, kde je možné uvidět velmi vzácné leopardy, vozil nás ke zdejším napajedlům, kde se hlavně ráno a k večeru tradičně nachází nejvíc zvířet. Po celém parku nacházíme malé ostrůvky skal, kde často rádi odpočívají nejrůznější predátoři. Je zde několik jezer, kde můžete sledovat hrochy a vzácně i krokodýly. Je zde hojnost žiraf i slonů a vzácně můžete vidět nosorožce dvourohého. Každoroční největší událostí je obrovská migrace více než miliónu pakoňů mezi Serengeti a Masai Mara. Po dopoledním ježdění savanou, spoustě zážitků, obědě v jedné z lepších lodgí nás odpoledne čeká návštěva v hadím parku Maserani. Vidíme zde celé portfolio převážně prudce jedovatých východoafrických hadů. Zdaleka nejnebezpečnějším zdejším exemplářem je zákeřná mamba černá. Než se ošetřovatel vydá zadními dveřmi do jejího „kotce“ musí druhý ošetřovatel přes přední sklo mambu sledovat a dát kolegovi signál, že had zrovna nečihá u dveří, kde by mohl vstupujícího napadnout.

Zaujala mě skutečnost, že čas od času, když se objeví potřeba dalších hadích exemplářů, se ošetřovatel často sám vydává do divočiny, aby se v ní pokusil nějaké další hady nachytat a přinést do parku. Je to hodně nebezpečné a občas to nějaký ošetřovatel nepřežije, i když má s sebou hadí protijed. V jiho- a východoafrických nemocnicích běžně visí cedulka zhruba s následujícím oznámením, jednou jsem to sám kdesi viděl: „Pokud vyžadujete ošetření po uštknutí jedovatým hadem, vězte, že abychom věděli, jaké sérum vám píchnout, potřebujeme toho hada vidět. Pokud to jde, tak ho přineste s sebou.“ Kdyby nešlo o vážnou věc, tak by se člověk při čtení tohoto textu až rozchechtal. Představa, že jste v divočině, pár set kilometrů od nemocnice a něco vás píchne a hned to zase zmizí, tak nedává příliš velkou šanci na úspěšnou léčbu. Zvláště když už po pár minutách přestáváte vnímat okolí. A abyste se to, co nevidíte a asi už je dávno někde jinde, snažili v tomto stavu ještě utlouct a vzít to do špitálu, tomu se opravdu říká dobrá rada.

Při svých cestách zdejšími parky poblíž hranice mezi Keňou a Tanzánií jsme často potkávali vysoké barevně oblečené domorodé postavy chodící v malých skupinkách nebo samotné – domorodé Masaje. Jsou nadprůměrně vysocí a jako nomádi a pastevcí po staletí i v současnosti žijí starým způsobem života. Starají se o své krávy, kozy a ovce, pro které potřebují vodu a svá stáda tak vodí k napajedlům. Při svém patriarchálním způsobu života vyznávají mnohoženství a oddělenou výchovu chlapců a dívek. Jsou velmi stateční a nebojí se v malé skupině jen s oštěpem, lukem a šípy vydat na lov lva, který ohrožuje jejich stádo. Za malý poplatek, který dohodla naše průvodkyně nás pozvali do jejich vesnice, kde jsme se seznámili blíže s jejich způsobem života.

Hlavní potravou Masajů je kravské mléko smíchané s dobytčí krví. Krev získávají z živé krávy tak, že asi z metrové vzdálenosti krátkým šípem nastřeli provazem zaškrcenou a naběhlou krční žílu. Vytékající krev zachytávají do připravené nádoby z vysušené tykve, rychle jí míchají tenkým prutem a následně mísí s čerstvě nadojeným kravským mlékem. Maso jedí jen občas. Živá kráva je pro Masaje největším bohatstvím a vlastně chodící spižírnu i lednici současně. Návštěva začíná tradičním uvítacím tancem, při kterém muži zpívají nebo lépe spíše vydávají směsici hrdelních zvuků a vyskakují do výšky. Jsou velmi vysocí, někteří i skoro dva metry a jejich přírodní metrový výskok by jim záviděl i výborný volejbalista. Typická masajská osada s několika chýšemi je obehnána hustým plotem z trnitých větví a má úzký vchod, který se na noc stejně jako vchody do chýší zatarasí trním, aby zamezili vstupu nevítaným návštěvníkům. Uprostřed je ohrada pro dobytek. V osadě žije nejstarší dospělý muž se svými několika ženami, každá má svou chýši, ve které žije se svými nedospělými syny a dcerami. Chlapci když dospějí, tak odcházejí a zakládají si vlastní rodiny. Masajská chýše má pravidla tři místnosti – první je ložnice pro muže, druhou místnost pro ženu s dětmi a třetí je společenská místnost s otevřeným ohništěm, kde se vaří. Zážitkem je

návštěva masajské školy, kde se drobotina o překot hlásí a touží aktivně před návštěvníky předvést, co se naučila.

K večeru se vracíme do našeho ubytování a sdělujeme si i s ostatními, co jsme zažili. Pokud se někdy do Serengeti dostanete a jste ochotni postrádat dalších pár set dolarů, tak je doporučuji investovat do neskutečného zážitku, který představuje několika hodinový let horkovzdušným balónem nad touto nádhernou savanou.

Centrem Serengeti je Seronera a většina balónů startuje z místa zvaného Maasaj kopjes nedaleko od ní. Vstávali jsme brzy ráno ještě za tmy a byli připraveni startovat za rozbřesku, kdy se savana začíná probouzet a za vycházejícího slunce je možné vidět spoustu roztodivné zvěře. Starali se o nás dva letovodi z holandské společnosti, každý letěl v jednom balónu a v koši bylo místo pro osm lidí. Bylo potřeba zapálit hořáky a oba balóny nafouknout. Když byly po nějaké době připraveny a koš ještě ležel na boku na zemi, museli jsme všichni nastoupit a dobře se v koši držet speciálních popruhů, abychom při vzletu náhodou nevypadli, restart nepřipadal v úvahu. Až po vzletu asi dvacet metrů nad zemí jsem si uvědomil, že přítomnost druhého balónu který letěl celou dobu o kousek blíž nebo dál vedle nás, zdvojnásobila náš celkový zážitek. Letěli jsme někdy jen tři metry nad zemí a někdy vystoupali na desítky metrů, abychom dobře viděli co se děje pod námi. Kromě dvou balónů bylo součástí celé logistické operace několik džípů, které se pohybovaly pod námi a sledovaly směr naší cesty.

V každém džípu byly zásoby pro přípravu naší budoucí snídaně v divočině a také zde seděl řidič a ranger s kulovnicí, pro případ, že bychom museli neočekávaně někde přistát a mohla by to být třeba hladová lví smečka nebo vodní plocha plná hrochů. Byli jsme v divočině, závislí na větru a bylo to tak, jak nám řekl před vzletem náš holandský pilot balónu. Ukázal nám rukou dopředu a povídá: „Normálně letíme na východ, ale může se taky stát, že poletíme na západ. A ukázal rukou na druhou stranu“. V té větě byla veškerá nevypočitatelnost Afriky. Jet džípem savanou a pozorovat zvěř je úžasná záležitost, ale pozorovat to všechno z výšky, je něco naprosto mimořádného. Letíte ranní probouzející se divočinou a vidíte davy zvěře u napajedel, vidíte hyeny a šakaly jak vyhlížejí zbytky po hostině větších predátorů. Vidíte velkou skupinu hrochů jak se bezstarostně povaluje v bažině.

Kráčí pod vámi lví smečka a vyhlíží svou budoucí kořist. Trochu se vznesete nad vzrostlé akácie a najednou z vrchu vidíte v její koruně orlí hnízdo plné mláďat a najednou přilétají rodiče a chystají se je nakrmit. Jste plni dojmů a nevíte kam se dívat dříve, aby vám něco neuniklo. Nesmíte také moc propadnout zaujetí a příliš se přiblížit k hořáku, mohl by vás popálit. Po necelých třech hodinách se náš let začal chýlit ke konci, doprovodné džípy nás asi o kilometr předjely a v klidnější, přehledné a bezpečnější části savany již začala z jejich strany příprava luxusní anglické snídaně. Na prázdné trávě během krátké doby vyrostly stoly s bílými ubrusy, bylo prostřeno jako v nejlepším hotelu a vedle se chladilo šampaňské na přivítanou a několik lahví vína. Personál a číšníci vyskákali z džípů, převlékli se do bílého, nechyběl ani kuchař s bílou čepicí, který rychle a zručně připravil smažená vejčička, na grilu klobásky a šunku, nechyběly ani teplé fazole a grilovaná rajčata, k tomu topinky a taky něco sladkého. Pět řidičů s puškami hlídalo náš prostor v divočině, kdyby se tam nedej bože chtěl zatoulat nějaký predátor. Pár desítek metrů od nás se procházelo pár žiraf a zeber a taky na nás civělo několik antilop. Naštěstí všichni tito návštěvníci byli vegetariáni a vůně grilovaného masa je nechávala v klidu. Pořadatel tohoto pikniku nezapomněl na nic a nechal bokem dokonce postavit za plentou „safari WC“, kdyby nějaký z hostů měl i tuto potřebu.

Byl to skutečný vrchol našich čtyř dnů na safari, čekalo nás už jen pár set kilometrů návratu zpátky do Arushe a přelet vrtulovým letadlem na blízký Zanzibar. Za necelou hodinu jsme byli na místě.

Těšili jsme se na tento exotický ostrov koření a na pár dnů strávených u teplého tyrkysového moře.

Už v raném středověku byl ostrov známý zejména svými obchodními styky s Indií. V roce 1698 se Zanzibaru zmocnil ománský sultán a místo se stalo centrem výnosného obchodu se slonovinou, kořením a zejména s otroky. Zejména v devatenáctém století jich tady bylo každoročně prodáno více než padesát tisíc hlavně na ostrovy v Indickém oceánu a do Asie. Odhaduje se, že dalších osmdesát tisíc otroků ročně zemřelo, než se je podařilo z jejich domoviny dopravit na zdejší trhy. Poslední ománský sultán odsud uprchl až v roce 1963 po získání nezávislosti na Británii a následné krvavé revoluci, při které byly zabity a vyhoštěny tisíce Arabů. Ostrov vytvořil spolu s pevninskou Tanganikou nový stát Tanzánii. V dobách britské nadvlády nad zdejší částí světa, zde vládli arabští sultánové pod souhlasem britského protektorátu. Změnit to chtěl sultán Bargash, který se převratem chtěl nelegálně po smrti předchozího vládce zmocnit vlády a to vyústilo v nejkratší světovou válku, která trvala jen třicet osm minut. Dostal ultimátum, aby odstoupil a on ho odmítl. Následně připlula britská válečná fregata na pobřeží a palbou svých děl velmi rychle potopila jedinou sultánovu loď a rozbombardovala jeho paláce. Následně válka skončila kapitulací sultána.

Dnes v době celosvětové covidové pandemie, je Zanzibar jednou z mála exotických destinací, které zůstaly hodně otevřené a vstřícné vůči turistům. Jeho největší devízou je krásné a teplé moře. Ale Mauricius s jeho luxusními hotely, spoustou golfových hřišť a jedním z nejlepších hotelových servisů na světě zde nenajdete. I přírodní ráj na Seychelách je kvalitou zázemí výše. Zanzibar i přes bohatou otrokářskou minulost je velmi chudá země a několik luxusních hotelů zde bylo postaveno až v posledních letech. A taky jedno golfové hřiště.

Bývalý ománský sultanát je dominantně islámský, převažuje naštěstí jeho umírněná forma. Chování zdejších lidí, žije jich tady více než milion, je dosti konzervativní stejně jako jejich oblečení a to nejen u žen. Hlavním městem je Zanzibar Town a pozoruhodná je hlavně jeho historická část zvaná Kamenné město. Je to jediné funkční historické město v celé Africe. Je úžasné se pohybovat v jeho úzkých uličkách. Zašlou slávu připomínají na pobřeží paláce sultanátu – Palác zázraků (dnes Zanzibarské národní a kulturní muzeum) a Sultánův palác. Vedle je historická Stará pevnost vystavěná Araby na troskách bývalé pevnosti portugalské. Za pozornost stojí řada mešit a zejména více než pět set nádherně vyřezávaných, často několik set let starých mohutných vchodových dveří, zdobících zdejší staré domy, ve kterých se stále bydlí. Tyto dveře jsou zašlou vzpomínkou na zdejší dobu bohatství, moci a slávy. Většina turistů nezapomene navštívit rodný dům Freddie Mercuryho. Jedinou památkou na obchod s otroky jsou pozůstatky jejich starých kobek, kde byli vězněni v nelidských podmínkách než byli odvedeni na trh. Ty se nacházejí vedle zdejší první Anglikánské katedrály ve východní Africe, která zde byla postavena až po zrušení otroctví Brity.

Zanzibar je krásný ostrov omývaný tyrkysovým mořem a provoněný nejrůznějšími kořeními. Je známý zejména kvůli hřebíčku, vanilce, zázvoru, muškátovému oříšku, koriandru, kari a celé řadě dalších. Na řadě místních farem se můžete s celým procesem jejich pěstování a zpracování seznámit.

Zdejší moře je rájem pro milovníky šnorchlování a potápění, a bohatost podmořské flóry a fauny je neskutečná. Je fajn si najmout starou arabskou plachetnici „dhow“ s průvodcem a vydat se podél pobřeží. Cílem turistů je blízký ostrov Changu, kde můžete vidět stoleté sloní želvy. Naše průvodkyně Hanka se do nich přímo zamilovala a rozmazlovala je zdejšími salátem. Želva není krokodýl, ale přesto má docela ostré čelisti. A Hanku, která stála vedle mě kousla hodně silně do prstu, trochu šok a trochu ostré rovníkové slunce způsobilo, že Hanka omdlela a sesunula se k zemi. Neříkám, že vždycky, ale občas jsme my muži na podobné situace připraveni, a tak jsem vytáhl svou plácačku s whisky a Hanku jsme s kamarádem Michalem rychle probrali. Naštěstí jsme nespěchali, náš kormidelník a průvodce Alí nám udělal na ohni skvělou barakudu na zanzibarském koření, zapíjeli jsme to místním pivem a odpoledne jsme strávili na bělostných plážích ostrova.

Zanzibar leží blízko pevninské Afriky a je otevřený do Indického oceánu. Je zde velký rozdíl

mezi hladinou přílivu a odlivu, za nás to bylo i více než šest metrů. Uvědomíte si to hlavně na pobřežních plážích posetých četnými restauracemi. Všechny stojí na velmi vysokých kůlech.

Místní číšníci vám nabízejí příjemně chladivé drinky a kuchaři vám na grilu se zdejšími kořeními připraví takovou mořskou rybu, že si olíznete všechny prsty. Posedává tady spousta místních mladíků, kteří čekají, že byste měli zájem o jejich některé služby. Sledují od rána četné mezinárodní fotbalové kanály, hlavně Premiere a Champions League a dokážou vám z paměti vyjmenovat nejslavnější české fotbalisty za uplynulé roky. Rozdíl mezi výškou mořské hladiny při přílivu a odlivu je na Zanzibaru mimořádně velký. Za ranního odlivu, kdy moře ustoupí, můžete jít v některých částech ostrova i více než půl kilometru než vaše noha opět stoupne do moře. Tento stav trvá jen do blízkého odpoledne a pak se moře začíná rychle zase vracet. Ale dopoledne to místní využívají často k opravám svých četných lodí, obrátí je dnem vzhůru, rozdělají oheň a asfaltem vyspravují menší díry a další vady. A děti na písku plném mušlí a chaluh hodně dovádějí.

Většina místních turistických hotelů patří islámským majitelům, hodně je jich zejména na pobřeží. Nejsou luxusní, ale docela stylové a komfortní a vybavené často historickým nábytkem. Poznáte je hlavně podle toho, že jediným alkoholem, který vám zde nabídnou je nealko pivo. Naštěstí hned nejdále padesát metrů vedle narazíte na jiný hotel, kde už s tím

nedělají takové cavyky a na Afriku mají dostatečný sortiment.

Kamenné město žije přes den a v noci má svoji kouzelnou atmosféru. V řadě zdejších restaurací můžete ochutnat skvělou místní kuchyni, která nezapře kreolsko-indicko-arabský vliv. Především roztodivné exotické ryby, takovou barakudu v Evropě většinou nedostanete. Ale dostanete tady i výborný steak.

Vyhlášené jsou zdejší gurmánské hody v parku Forodhani. K tomu slušný výběr hlavně jihoafrických vín. Párkrát jsme s kamarádem Michalem vyrazili do večerního Kamenného města na dobrou večeři a láhev vína. Tam jsme zjistili, že ne ve všem můžeme důvěřovat místním číšníkům, kteří aby hosta posadili na svou židli mu s úsměvem slíbí skoro všechno na světě. Nám zdatným mužům vyprahlým za celý den pod účinky zdejšího tropického slunce většinou jedna láhev nestačila. Zdejší výběr byl nadprůměrný a vína kvalitní. První večer nás probralo znepokojivé zjištění, že po první vybrané láhvi, která zmizela tak rychle, že jsme si chtěl dát hned další stejnou, abychom si společně ujasnili, jak vlastně chutnala. Číšník nás zaskočil oznámením, že další stejnou už bohužel nemá. Když jsme si šli do centra sednout další večer, už jsme si před objednávkou vyžádali od šéfa restaurace ujištění, že opravdu ale opravdu další stejnou láhev má ještě aspoň jednu a že nám ji odloží. Uklidnění jsme si sedli

k večeri a vypili spokojeně první láhev a objednali další. Šéf se s úsměvem vrátil k našemu stolu a klidně nám sdělil, že další stejnou už bohužel nemá. Ale že si máme dát jinou a on mezitím pošle poslíčka k bratranci pár kilometrů odsud a tu láhev nám ale opravdu donesou. Co jsme chudáci měli dělat, dali jsme si tu další, naštěstí byla také dobrá, ale té původní kýžené jsme se pod nějakou další výmluvou už nedočkali. Od té doby mám Zanzibar ve škatulce jako zemi, kde se nedají objednat ve společnosti dvě stejné láhve vína. A místní restaurátory jako lidi, kteří svým hostům slíbí všechno na světě. Ale ostrov je překrásný a oni jsou tak milí a jinak ochotní, že jim to musíte odpustit. Jsou na světě i horší věci.

Několik dnů strávených u nádherného moře na Zanzibaru uteklo jako voda a nás už čekal jen závěrečný přelet a jedna noc v keňské Mombase. Toto kosmopolitní město s necelým miliónem obyvatel je největším přístavem v celé východní Africe. Její historie je spjata s Portugalci, po kterých zde zůstala stará pevnost Fort Jesus a koloniální architekturu můžete vidět ve zdejším Starém městě. Další století byla bojem o ovládnutí obchodu s otroky a kořením. Poslední koloniální roky byly pod dominancí Britů, kteří nakonec otroctví roku 1870 zakázali. Dnes je Mombasa a její pláže cílem mnohých turistů. Je zde nadprůměrně Němců, kteří vzpomínají na dobu císařské Tanganiky.

Kvete zde sexuální turistika, ale trochu zvláštní. Přes den i k večeru vidíte se na plážích procházet spoustu mladých a většinou velmi krásných mladých černošských žen a mužů. Typický obrázek zdejší milenecké dvojice je starší, spíše ošklivá a tlustá Evropanka v objetí s černošským mladíkem a opravdová černošská krasavice, kterou doprovází starší invalidní Němec, kterému chybí ruka nebo jede bez nohy na vozíku. Tihle mladí černoši často takto živí celé své početné rodiny. Mombasa je známá svojí vyšší kriminalitou a turista zde musí být opatrný. Nedoporučuje se toulat se večer na osamělých místech. Naše malá skupinka zde také udělala svoji zkušenost. Dvě mladší kolegyně si na jedinou noc schovaly do hotelového trezoru větší množství valut. Trezor otevřely bohužel až těsně před naším odletem na letiště a zjistily, že peníze nikde. Zburcovaly sice celý hotel, ale nakonec řešily, zda odletět bez peněz nebo nechat propadnout letenky a s nejistým výsledkem zdržet. Nakonec se rozhodly pro společný odlet, ale vzpomínky na tento hotel jim trochu zhořkly.

Na závěr mi dovoluje letný pohled na golfová hřiště v těchto na přírodu a zvířata nesmírně bohatých zemích. Britská koloniální minulost je zárukou, že zde aspoň nějaké hřiště najdete, i když pro Tanzánii to tentokrát příliš neplatí.

V této zemi jsou jen dvě golfová hřiště, která stojí za zmínku. Obě ale byla postavena až v posledních letech. Nejlepším je Kilimanjaro Golf Club (zvané Kiligolf), osmnáctijamkové hřiště s výhledem na nejvyšší horu Afriky, nedaleko Arushi. Green fee 70 USD, architekt David Jones, první devítka otevřena 2013, druhá o dva roky později. Druhé hřiště Sea Cliff GC je pouze devítijamkové, designérem je Peter Matkovich a bylo otevřeno v roce 2015. Nachází se na Zanzibaru vedle stejnojmenného luxusního resortu, fee 100 USD, hotelový hosté 60 USD.

Naprosto jiná situace je v severně položené Keni. Je zde více než čtyřicet hřišť, většina má osmnáct jamek a některé jsou více než sto let staré. Nejstarší je Royal Nairobi Golf Club. Nejvíce hřišť je v okolí hlavního města Nairobi, druhým centrem je přístavní Mombasa. Mezi pět nejlepších patří hřiště z okolí Nairobi – Windsor GC (fee 7500 Ksh/10 000 Ksh víkend). Jeden keňský šilink odpovídá asi dvaceti halérům. K dalším patří Karen GC (5000/10 000 Ksh), Muthaiga GC (5000/6000 Ksh), Sigona GC (3500/4500 Ksh). Mezi nejlepší patří rovněž Vipingo Ridge, leží severně od Mombasy (5250/5250 Ksh). Karen GC a Muthaiga je

vlastněno Národní golfovou asociací a pořádá se zde pravidelně střídavě od roku 1967 Kenya Open Championship.

Keňa i Tanzánie jsou chudší africké země. Milovníci přírody zde ale naleznou poslední zbytky opravdové divočiny na této planetě. Tisícihlavá stáda zvěře už nikde jinde na světě nevidíte. Kdo se zde na safari vypraví, tak nikdy nebude zklamán a zdejší vzpomínky vás budou provázet po celý zbytek vašeho života. Když jsem zde před lety přijel poprvé, východní Afrika mi učarovala a sílu zdejších zážitků nic z ostatních cest nepřekonalo. A to jsem projel skoro celý svět. Pro mě osobně platí, vždy se zde budu rád vracet, abych viděl znovu zapadat slunce nad africkou savanou.

Některé odkazy

Lví maturita – video z kráteru Ngoro Ngoro - <https://youtu.be/kLkILB9jVIA>

Let balónem Serengeti - <https://youtu.be/nf-iSGw2YnE>

East Afrika slide show - <https://youtu.be/xn2x7F5tCyo>

10/2/2021

